

Rebellion and Protest from Maribor to Taksim Social Movements in the Balkans

Graz (Austria), 12-14 grudnia 2013 r.

W dniach 12-14 XII 2013 r. odbyła się w Graz (Austria) międzynarodowa konferencja naukowa pt. *Rebellion and Protest from Maribor to Taksim: Social Movements in the Balkans*, zorganizowana przez Centre for Southeast European Studies (CSEES) Uniwersytetu w Graz. Jej przedmiotem były masowe protesty społeczne, które miały miejsce w ostatnich latach w Europie południowo-wschodniej. Ruchy protestu były aktywne zarówno w państwach postkomunistycznych, takich jak Bośnia i Hercegowina, Bułgaria, Rumunia czy Słowenia, jak i w Grecji czy Turcji. Można je także rozpatrywać w kontekście globalnej fali rewolucji i protestów po 2009 r.

Celem konferencji było przedstawienie specyfiki poszczególnych ruchów protestu, podobieństw i różnic pomiędzy nimi, a także wskazanie związków z trendami globalnymi. Koncentrowano się zarówno na przyczynach protestów (bezrobocie, korupcja polityczna, prywatyzacja przestrzeni publicznej, alienacja klasy politycznej), jak i na ich dynamice oraz rezultatach.

Referaty zaprezentowano w dziewięciu panelach tematycznych. Były one przedstawiane przez badaczy reprezentujących różne dyscypliny z zakresu nauk społecznych, a także dziennikarzy, publicystów oraz działaczy ruchów społecznych.

Pierwszego dnia konferencji (12 XII) odbyły się dwa panele dyskusyjne. Punkt widzenia uczestników protestów prezentował panel pierwszy (*An Activists' Perspective*). Wypowiedzieli się następujący aktywiści ruchów społecznych: Emir Hodžić (Bośnia i Hercegowina), Konstantin Pavlov (Bułgaria), Gregor Stamejčič (Słowenia) i Erdem Yörük (Turcja). Występujący podkreślali m.in. oligarchizację klasy politycznej w swoich krajach i niezadowolenie obywateli z realizowanych polityk publicznych. Wskazywali na ewolucję programową ruchów protestacyjnych, przechodzącą od kwestii lokalnych do spraw ogólnokrajowych.

Panel drugi stanowił pierwszą część obrad podejmujących jako temat przewodni problem: *Mapping the Protests of 2012/13*. Jako pierwsza głos zabrała Cirila Toplak (Uniwersytet Lublański, Słowenia) prezentując referat pt. *The Maribor Protests: Specifics and Patterns from the Perspective of Political Science*. Następnie Valentina Gueorguieva (Uniwersytet Sofijski im. św. Klemensa z Ochrydy, Bułgaria) podjęła temat *From the Protection of Public Goods and Reactive Mobilizations to Anti-governmental Rallies: Street Protests in Bulgaria from 2012 and 2013*.

Kolejny dzień konferencji (13 XII) rozpoczął się od drugiej części *Mapping the Protests of 2012/13*. Panel otwierał Asim Mujkić (Uniwersytet w Sarajewie, Bośnia i Hercegowina), mówiąc na temat *On The Way To Bosnian Multitude. Review of JMBG Protests of June 2013*. Drugim referującym był Ali Türünz (Uniwersytet Masaryka, Brno, Czechy), który zaprezentował referat pt. *A Cultural Sociological Perspective on Gezi Park Protests*.

W ramach panelu czwartego (*The International Context*) rozpatrywano ruchy społeczne w Europie południowo-wschodniej w kontekście globalnym. Wskazywano m.in. na różnice i podobieństwa w stosunku do rewolucji i protestów w innych regionach świata. Referaty w tej części zaprezentowali: Mark Kramer (Uniwersytet Harvarda, USA), *The International Context of Mass Political Unrest in The Balkans*; Jarosław Chodak (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), *Time of People Power. Recent Waves of Global Revolutionary Activity* oraz

Heiko Wimmen (Niemiecki Instytut Spraw Międzynarodowych i Bezpieczeństwa, Berlin, Niemcy), *Divided they Stand: The Dilemma of Non-formal Political Activism in a Divided Society*.

Panel piąty (*Political Activism and Protest Movements*) otwierał Vedran Horvat (Fundacja im. Heinricha Bölla, Chorwacja), który zabrał głos na temat *Leapfrogging Toward / Beyond Rebellion in the Western Balkans*. Następnie wystąpili: Astrid Reinprecht z Uniwersytetu Wiedeńskiego (Austria) z referatem *Moving Democracy: Student Activism in Croatia and Serbia* oraz Emin Eminagić i Pavlina Vujović (członkowie organizacji Front Slobode, Bośnia i Hercegowina) którzy zaprezentowali temat: *Breaking the Silence - A Map of Protests in Bosnia and Herzegovina: Contexts, Methods and Ideas Towards a De-Ethnicized Politics*.

Tematyka panelu szóstego (*Who are the people?*) koncentrowała się na społecznej „zawartości” wybranych ruchów protestu. Wystąpienie Gala Kirna z Uniwersytetu Humboldta (Berlin, Niemcy) pt. *Urban Contours of Socio-economic Crisis in Maribor (from 1988 to 2012) and Re-invention of Political Category of „People” in The Recent Uprising in Slovenia* poświęcone było uczestnikom protestów w Słowenii. Z kolei społecznej charakterystyce protestujących w Grecji i Bułgarii poświęcili swoje wystąpienia odpowiednio: Giorgos Katsambekis (Uniwersytet Arystotelesa w Salonikach, Grecja) w referacie pt. *The Movement of the Greek ‘Aganaktismenoi’: Somewhere Between the Multitude and the People, or Beyond?* oraz Mariya Ivancheva (Uniwersytet Środkowoeuropejski w Budapeszcie, Węgry), przedstawiając temat *Commonism after Communism? The Bulgarian Protest Cycle of 2012-2013*.

Wydarzeniem podsumowującym drugi dzień konferencji była wystawa zorganizowana w kawiarni CuntRa, La Kunsthure (Jakoministrasse 8, 8010 Graz), poświęcona wizualnej sztuce ostatnich protestów (symbole, slogany, transparenty, itp.) w regionie Bałkanów.

W ostatnim dniu konferencji (14 XII) odbyły się trzy panele.

Siądmy (*Protest Triggers*) poświęcono czynnikiem, które miały wpływ na mobilizację uczestników protestów. Referaty zaprezentowali: Ana Dević z Uniwersytetu Fatih (Stambuł, Turcja), *Trees and ID Cards as Triggers of Protest, or on the Generations Without Identifications: The Politics of Political Exclusion in Turkey and Bosnia-Herzegovina*; Marius Ioan Tatar (Uniwersytet Oradejski, Rumunia), *Mapping Protest Politics: The Roots and Patterns of Elite-Challenging Actions in Post-Communist South-Eastern Europe* oraz Chiara Milan (Europejski Instytut Uniwersytecki, Włochy), *Seeing the Forest through the Trees: From Single-Issue Protest to Resonant Mass Movements in Greece, Turkey, and Bosnia Herzegovina*.

Panel ósmy (*Social Mobilization and Profiles of Protests*) rozpoczęło wystąpienie Kostisa Plevris’a (Uniwersytet Paryski 1 - Panthéon-Sorbonne, Francja) pt. *The Spatiality of Social Mobilizations in Greece During the Crisis Period*. Następnie Kivanc Atak (Europejski Instytut Uniwersytecki, Włochy) zaprezentował referat pt. *The Politics of Local Resistance in Gezi Protests*. Tę część zamknęła Lora V. Koycheva (University College w Londynie, Wielka Brytania) wystąpieniem *Between Chaos and the Ordinary: Language, Politics and the 2013 Protests in Bulgaria*.

Ostatni panel (*Representing Protests*) rozpoczął się od referatu Kseniji Berk (Lublana, Słowenia) pt. *At the Crossroads of Cultural and Ideological Exchange – Behind the Posters of Protest in Maribor and Ljubljana Uprisings*. Następnie głos zabrał Giorgio Stamboulis (Uniwersytet Florencki, Włochy), prezentując temat *Imagining a Manifestation*. Obrady zamknęło wystąpienie Željki Lekić-Subašić (School of Science and Technology, Sarajewo, Bośnia i Hercegowina) pt. *Social media and «Balkans’ Spring»*.

Jarosław Chodak

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej